memo

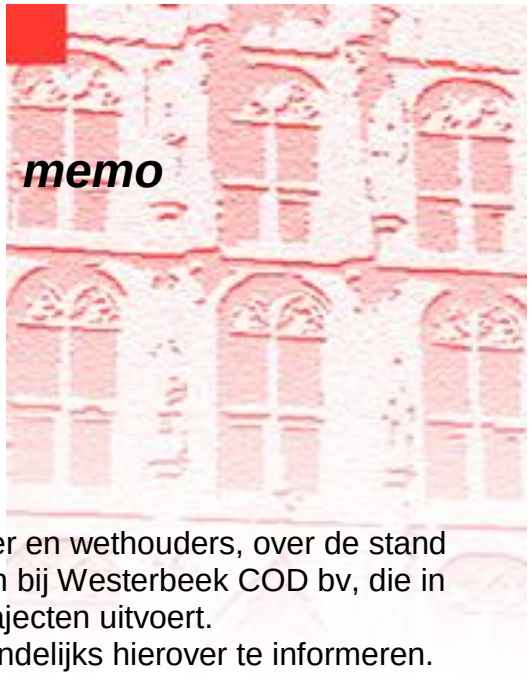

aan de gemeenteraad
onderwerp Schuldhulpverlening

van M.J.C. Suijker (wethouder)
datum 29 november 2011

memo
Hierbij bericht ik u, namens het college van burgemeester en wethouders, over de stand van zaken rond de wachttijden en het aantal wachtenden bij Westerbeek COD bv, die in Gouda –na de aanbesteding- de schuldhulpverleningstrajecten uitvoert.
Dit in overeenstemming met mijn toezegging u tweemaandelijks hierover te informeren. Gezien de recente media-aandacht over de wijze waarop de schuldhulpverlening wordt uitgevoerd gebruik ik dit memo tevens om u te informeren over de visie op schuldhulpverlening van het rijk, de komende wetgeving, de schuldhulpverlening in Gouda en, maak ik van de gelegenheid gebruik, u aan de hand van een aantal vragen te informeren over de procedure van schuldhulpverlening.

Wachttijd en aantal wachtenden
Op 5 september 2011 heb ik u een memo gezonden over de wachttijd schuldhulpverlening. Afgesproken is dat ik u zolang de wachttijd nog niet minder dan 4 weken is, tweemaandelijks bericht over de wachttijd en de wachtlijst.

In de periode van 1 januari jl. tot 1 november hebben 472 burgers zich gemeld bij de gemeente waarvan 191 personen zijn doorverwezen naar Westerbeek. De wachttijd bij Westerbeek is sinds augustus helaas opgelopen van ruim vijf tot zo'n zeven weken. Mogelijk dat het toenemend aantal aanmeldingen (bijna 15% meer na de zomer) de oorzaak is van de opgelopen wachttijd. Met Westerbeek zijn naar aanleiding van de opgelopen wachttijd inmiddels afspraken gemaakt omtrent de inzet van extra capaciteit, zodat de wachttijd kan worden teruggedrongen.

Visie op schuldhulpverlening van het rijk en aankomend wetsvoorstel
Op dit moment voeren veel gemeenten schuldhulpverlening uit in het kader van armoedebeleid en op basis van een algemene zorgplicht. De achtergrond hiervan is dat mensen die schulden hebben worden belemmerd in hun participatie. Uit sociaal oogpunt wordt het niet aanvaardbaar en economisch niet verantwoord geacht dat mensen buiten de samenleving staan. Los van ieders eigen verantwoordelijkheid om binnen de tot zijn of haar beschikbare middelen te participeren in onze samenleving, ziet de overheid het als zijn taak maatregelen te nemen ter ondersteuning van (kwetsbare) mensen bij het voorkomen en het vinden van oplossingen voor problematische schulden.

Om te voorkomen dat schulden ontstaan worden al een groot aantal maatregelen genomen. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om maatregelen gericht op de financiële bewustwording en het voorkomen van overkreditering. De introductie van de waarschuwingszin *Let op! Geld lenen kost geld* is daar een mooi voorbeeld van.

gemeente gouda

Daarnaast is er aandacht voor het versterken van de inkomenspositie voor kwetsbare groepen onder andere door het gebruik van inkomensondersteunende voorzieningen. De (in de toekomst gemeentelijke) taak op het terrein van schuldhulpverlening is op dit moment echter nog niet wettelijk vast gelegd.

In 2008 is gestart met de formulering van wetgeving over de wijze waarop de overheid burgers met schuldenproblematiek dient te ondersteunen. De voorgenomen Wet gemeentelijke schuldhulpverlening zal waarschijnlijk medio volgend jaar van kracht worden en gaat gemeenten verplichten schuldhulpverlening aan te bieden. De wet omschrijft 'wat' gemeenten moeten realiseren, maar niet 'hoe', stelt eisen aan de wacht- en doorlooptijden binnen een schuldhulpverleningstraject en biedt belanghebbenden de mogelijkheid bezwaar en beroep aan te tekenen.

De verantwoordelijkheid voor de uitvoering van schuldhulpverlening wordt bij gemeenten neergelegd omdat zij naar de mening van de regering het best zijn toegerust om de schuldenproblematiek van schuldenaren in hun onderlinge samenhang integraal te beoordelen. De memorie van toelichting voegt daaraan toe dat voor een succesvolle integrale schuldhulpverlening in algemene zin geldt dat de medewerking van de schuldenaar een eerste vereiste is. Schuldenaren dienen actief te worden aangesproken op hun eigen verantwoordelijkheid. De nieuwe wet verplicht gemeenten een beleidsplan op te stellen dat richting geeft aan een integrale schuldhulpverlening.

Schuldhulpverlening in Gouda
In Gouda vinden we adequate schuldhulpverlening, ook al is dit niet direct wettelijk verplicht, van groot belang. Het coalitieakkoord "Samen werken aan Gouda" stelt: 'Bij sommigen gaat meedoen niet vanzelf, zij hebben hierbij ondersteuning nodig …… Uitgangspunt blijft dat we in Gouda zorgen voor de mensen die het nodig hebben.' Over schuldhulpverlening meldt het coalitieakkoord: 'Schuldhulpverlening moet snel en adequaat zijn. De wachttijd mag niet langer zijn dan 4 weken'.

Vanwege de wacht- en doorlooptijden die met name in het verleden veel te lang waren, heb ik in 2010 een onafhankelijk onderzoek laten uitvoeren hetgeen vervolgens met u is besproken. Op basis van dit onderzoek en op basis van het coalitieakkoord is besloten de gemeentelijke regie op de schuldhulpverlening te verstevigen. De huidige gang van zaken is dat de aanmelding en een eerste gesprek plaats vinden bij de gemeente zelf. De uitvoering van de schuldhulpverlening door de NVVK geaccrediteerde schuldhulpverleningsorganisatie gebeurt niet meer vanuit een subsidierelatie maar vanuit een contractrelatie. Hierdoor is meer regie vanuit de gemeente mogelijk geworden. Burgers worden nu door de gemeente doorgestuurd naar de hulpverleningsorganisatie waardoor een duidelijk overzicht verkregen wordt van de hoeveelheid schuldenaren en de stand van zaken binnen het schuldhulpverleningstraject.
Ik hecht eraan te benadrukken dat de toekomstige wettelijke vereisten inzake wacht- en doorlooptijden, hoewel nog steeds niet wettelijk verplicht, destijds al als richtinggevend zijn genomen voor de uitvoering van schuldhulpverlening in Gouda. Ik heb u hierover in maart vorig jaar al uitgebreid over geïnformeerd.

Het op grond van de toekomstige wetgeving verplichte beleidsplan waarin de Goudse kaders van de integrale schuldhulpverlening zullen worden vastgesteld is in voorbereiding en zal volgend jaar ter vaststelling aan u worden aangeboden.

Uitvoering van de schuldhulpverlening in Gouda
Landelijke cijfers laten zien dat de individuele schulden de afgelopen jaren hoger zijn geworden en het aantal schuldeisers per schuldenaar is gestegen. Het aantal personen met problematische schulden neemt toe. Ook in Gouda zien we burgers met een complexe schuldenproblematiek en is de druk op de uitvoering van de hulpverlening hoog.

De afgelopen periode heeft de krant veel aandacht gegeven aan personen die onterecht lang zouden moeten wachten op of tijdens een schuldhulpverleningstraject. Ook langs andere wegen (via tussenpersonen) zijn mij schrijnende situaties onder de aandacht gebracht. Anders dan in het verleden, dankzij de grotere gemeentelijke regie, is het nu mogelijk na te gaan hoe de stand van zaken is naar aanleiding van dergelijke meldingen. Nagegaan kan worden wie op welk moment is aangemeld, wie in een minnelijk traject zit en voor wie een minnelijk traject helaas onmogelijk bleek en daardoor gebruik moest maken van de voorzieningen uit de Wet schuldsanering natuurlijke personen (Wsnp). Dit is al een grote vooruitgang ten opzichte van de situatie van ruim een jaar geleden. Op grond van de klachten die ik heb binnen gekregen, ben ik per klacht nagegaan in hoeverre de als ongewenst beschouwde gang van zaken kon worden verholpen of verbeterd. In die gevallen waar als gevolg van het niet nakomen van afspraken over de aanpak van de schuldenproblematiek onwenselijke situaties waren ontstaan, is dit nogmaals onder de aandacht gebracht van betrokkenen. Ik hecht er aan te benadrukken dat onvrede over het nog niet opgelost zijn van de schuldenproblematiek geen aanleiding zou moeten zijn voor een klacht. Het niet komen tot een duurzame oplossing wil niet altijd zeggen dat de gemeente of andere betrokken organisaties hun werk niet goed doen of dat we het in Gouda niet goed geregeld hebben of dat het proces van schuldhulpverlening niet op orde zou zijn. De overheid kan niet alles oplossen en voorkomen. Wel zullen we als overheid de mensen waar het niet bij lukt goed in beeld moeten houden.

Na inwerkingtreding van de wet wordt het voor cliënten mogelijk bezwaar te maken of in beroep te gaan als zij het niet eens zijn met de door de gemeente genomen besluiten. Als het gaat om de relatie tussen hulpverleningsorganisaties en hulpvragers ziet de gemeente Gouda zich als eindverantwoordelijke zonder daarmee afbreuk te doen aan het gegeven dat het in eerste instantie aan de uitvoerende organisatie is om samen met de hulpvrager tot een goede aanpak van de schuldenproblematiek te komen.

Zoals ik u al eerder heb laten weten, heeft de overgang van een uitvoering op basis van subsidievoorwaarden naar een uitvoering op contractvoorwaarden ondanks de met Kwadraad gemaakte afspraken voor een aantal cliënten tot een aanzienlijke vertraging in het hulpverleningstraject geleid. Het gaat daarbij om cliënten die zich hadden aangemeld bij Kwadraad maar gezien de toen geldende wachttijden nog niet waren opgeroepen. Daarnaast hebben ook cliënten die al wel gestart waren en gedurende het hulpverleningstraject werden overgedragen vertraging ondervonden vanwege de overdracht naar de nieuwe hupverlener. De meeste klachten die mij ter ore zijn gekomen

betreffen overigens cliënten die al voor 1 januari 2011 een beroep hadden gedaan op schuldhulpverlening.

Veelgestelde vragen over schuldhulpverlening
Over schuldhulpverlening krijg ik de laatste tijd veel vragen. Ik heb ze hieronder op een rijtje gezet om u in de gelegenheid te stellen zich op basis van ook deze informatie, een beeld te vormen van de gang van zaken bij een traject.

Wordt iedereen die zich meldt bij de gemeente doorverwezen naar Westerbeek?
Nee, veel mensen melden zich aan bij de gemeente. Niet iedereen kan of wil voldoen aan de voorwaarden die aan deelname van een schuldhulpverleningstraject gesteld worden. Zo willen niet altijd beide partners meewerken aan het oplossen van de problematiek, wordt niet ingestemd met de verkoop van dure gebruiksgoederen, dient eerst een inkomen te worden geregeld of worden de afspraken met medewerkers van de gemeente niet nagekomen. Het besluit om deel te nemen aan een traject kan alleen door de hulpvrager zelf worden genomen. Burgers zijn zelf verantwoordelijk voor de oplossing die zij kiezen voor hun problemen.

Hoe lang duurt een traject?
Een zogeheten minnelijk schuldhulpverleningstraject kan, afhankelijk van de ernst van de problematiek, wel drie jaar duren. Het is niet ongebruikelijk dat nadat alle schulden zijn afbetaald ook nog enige tijd nazorg verleend wordt om cliënten te ondersteunen bij een goed beheer van hun financiën. In de contractvoorwaarden van Westerbeek is opgenomen dat niet alleen de schuldenproblematiek dient te worden opgelost, de begeleiding zou ook moeten leiden tot een ander gedrag van cliënten waardoor nieuwe problemen worden voorkomen.

Hoe lang duurt het voordat cliënten kunnen beschikken over een 'leefgeld'?
Als een traject eenmaal is opgestart wordt eerst een inventarisatie gemaakt van de schulden en de betrokken schuldeisers. Het is niet zo dat de hulpverlener schuldeisers direct al kan dwingen om bijvoorbeeld de incasso op schulden stop te zetten. Het kan dus zo zijn dat cliënten nog enige tijd geen geld tot hun beschikking hebben. Als de inventarisatie compleet is kan de schuldhulpverlener proberen met de schuldeisers afspraken te maken, De cliënt blijft zelf verantwoordelijk voor zijn of haar financiële situatie, zal zelf veel moeten regelen maar wordt daarin ondersteund door de schuldhulpverlener.

Is een minnelijke schikking van schulden altijd mogelijk?
De schuldhulpverlening richt zich in eerste instantie op 'minnelijke' schikking met de schuldeisers. De meeste schuldeisers zijn hierbij gebaat omdat een schikking nog de mogelijkheid geeft een deel van de schulden te incasseren. Schulden als gevolg van openstaande boetes of terugvorderingen door de belastingdienst kunnen nooit minnelijk geschikt worden. De aanwezigheid van veel van dit soort schulden vormen dan ook een belemmering voor deelname aan een minnelijk traject. Als minnelijke schikking niet mogelijk blijkt dan kan gekozen worden voor sanering van schulden middels de Wsnp. Dit is geen eenvoudige procedure waarvoor de rechtbank toestemming moet geven.

Hoe zit het met mensen die een postadres hebben?
Personen met een postadres kunnen in aanmerking komen voor schuldhulpverlening. Zij moeten onder andere zijn ingeschreven in de gemeente Gouda en rechtmatig in Nederland verblijven. Personen die wel in Gouda staan ingeschreven maar elders verblijven dienen een beroep te doen op de betreffende gemeente, die ook een wettelijke verantwoordelijkheid krijgt. Gezien de verantwoordelijkheid van de gemeente Gouda, alsmede vanwege beperkte (financiële) mogelijkheden bij het verlenen van schuldhulpverlening kiest de gemeente Gouda ervoor zich te beperken tot de Goudse burgers.

Helaas blijft het zo dat niet in alle gevallen zal kunnen worden voorkomen dat mensen onverantwoorde financiële risico's nemen ook kan geen garantie worden gegeven dat elk schuldhulpverleningstraject tot een duurzame oplossing leidt. Onverantwoorde kredietverlening kan niet altijd voorkomen worden. Burgers zelf, maatschappelijke organisaties, schuldeisers en hulpverleners hebben alle hierin hun eigen verantwoordelijkheid die de overheid niet kan en niet wil overnemen. Ik heb er echter alle vertrouwen in dat we met de huidige aanpak van schuldhulpverlening op de goede weg zitten.

Ik vertrouw erop u hiermee voldoende geïnformeerd te hebben.

Met vriendelijke groet,

M.J.C. Suijker,
wethouder